

Весна Р. КРАЈИШНИК*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Центар за српски језик као страни

Весна Ј. ЛОМПАР
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за српски језик са јужнословенским језицима

УСВАЈАЊЕ ТВОРБЕНИХ МОДЕЛА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ КОД ОДРАСЛИХ СТРАНИХ ГОВОРНИКА И ДЕЦЕ МАТЕРЊИХ ГОВОРНИКА (НА ПРИМЕРУ NOMINA AGENTIS)

Познато је да постоје сличности у типу грешака при усвајању првог (L1) и другог језика (L2). У раду су приказани резултати истраживања везаног за грешке при творби најфреквентнијих примера *nomina agentis*. У истраживању су учествовали страни студенти који уче српски језик и деца предшколског узраста, матерњи говорници. Од испитаника се захтевало да попуне упитник речима којима се именује вршилац радње мушког и/или женског пола, а тражени одговори су били сугерисани контекстом. Основни циљ рада била је упоредна анализа добијених одговора. Резултати овакве анализе представљају основу за унапређење наставе – пре свега српског као страног и српског као нематерњег језика.

Кључне речи: творба речи, *nomina agentis*, усвајање првог језика (L1), усвајање другог језика (L2).

1. Увод

Још седамдесетих година двадесетог века почела су истраживања која су се заснивала на ученој сличности између грешака које праве деца усвајајући матерњи језик и грешака које праве одрасли при усвајању страног језика, „али између те две

---

* krajisnikv@gmail.com

врсте учења постоје многе разлике, што отежава да учимо паралелу између одраслих ученика страног језика и мале деце која усвајају матерњи језик” (Kristal 1995: 373). Анализирани грешке односе се пре свега на флексију. Један од закључака указује на то да ће дете мењати речи примењујући граматичко правило, а да странац „никад неће измислити облик који никада није чуо” (Pik, Sagar i dr. 2011: 161).

Анализирани су грешке и кад је у питању деривација. Нека истраживања су базирана на испитивању механизма усвајања деривационе морфологије матерњег језика (L1) (Tyler, Nagy 1989), а нека на усвајању деривационе морфологије страног језика (L2). Углавном се наглашава да се у оваквим, појединачним студијама дотиче само „врх леденог брега” и да би у будућим истраживањима требало, на пример, пратити ефекат утицаја L1 на L2 (Lardiere 2006: 78) итд. С друге стране, истиче се ограничење оваквих студија јер не нуде никаква истинска решења кад је у питању усвајање деривационе морфологије у L2 (Friedline 2011: 105).

У домаћој литератури није поклањана посебна пажња поређењу грешака које праве деца, матерњи говорници српског језика, и странци који уче српски језик као страни. Стога смо сматрали да би било важно спровести једно такво истраживање везано за српски језик, иако смо свесни свих ограничења које у овом случају морамо узети у обзир. Пре свега, број странаца који уче српски језик као страни није велики, те се не можемо бавити утицајем њиховог матерњег језика на језик који усвајају као L2. Затим, овакво истраживање захтева осветљавање проблема из угла више дисциплина, као и праћење неких појава у дужем временском периоду итд. Ипак, сматрали смо да осветљавање и само једног сегмента може бити корисно за будућа, опсежнија истраживања.

Одлучили смо се за истраживање које се не бави флексијом, већ творбом речи, јер сматрамо да је ова језичка дисциплина недовољно заступљена у уџбеницима српског језика као страног, па би истраживање овог типа могло донекле утицати на другачији однос према њој у настави српског језика као страног. С обзиром на то да истраживањем можемо осветлити само један сегмент ове сложене области, изабрали смо суфиксацију као најпродуктивнији творбени модел у српском језику. У оквиру суфиксације одлучили смо се за творбу именица *nomina agentis*,¹ јер у грађењу ових изведеница грешке праве и деца, матерњи говорници српског језика, и странци који уче српски језик као страни. У раду се нећемо посебно бавити класификовањем типова грешака које у творби речи праве деца (Цейтлин 1982: 11–15) и страни студенти, што захтева знатно обимније истраживање, већ ћемо посебно анализирати само грешке које на исти начин праве и једни и други.

2. Метод истраживања

Истраживање за потребе овог рада обављено је током 2017. године, а у њему су учествовала укупно 152 испитаника оба пола. Прву групу чинило је 80 страних

¹ Под овим термином не подразумевамо само именице мушког рода са значењем вршиоца радње, већ и именице женског рода са истим творбеним значењем (у литератури се за именице женског рода употребљава и посебан термин – *nomina feminina*).

студената, старосне доби 18–29 година, чији матерњи језици припадају различитим језичким групама, а који су учили српски језик као страни у Центру за српски као страни језик на Филолошком факултету у Београду и Центру за српски као страни језик на Филозофском факултету у Новом Саду. Другу групу су чинила 72 испитаника којима је српски језик матерњи, деца узраста 5,5–6,5 година, највећим делом из ПУ „Полетарац” у Београду.²

Испитивани страни студенти познавали су српски језик на нивоу А2–Б1. За овај ниво знања смо се определили јер сматрамо да испитаници имају довољан лексички фонд за разумевање захтева, а самим тим и способност препознавања основних творбених модела задатих примера. За децу узраста 5,5–6,5 година смо се определили јер њихов језички развој на овом нивоу још увек није завршен, али су већ усвојила већину именица које се траже упитником или бар препознају њихово значење.

Упитник се састојао од 11 реченица у оквиру којих је било 17 захтева. Требало је уписати речи којима се именује вршилац радње мушког и/или женског пола. Тражени одговори су били сугерисани контекстом, тако да испитаници нису били у недоумици шта се од њих тражи (нпр.: *Мушкарац је продавац, а жена _____; Мушкарац који пева је _____, а жена је _____*). Именице *nomina agentis* које су тражене упитником биране су на основу критеријума фреквентности (Lukić 1983; Крајишник 2016). Водили смо рачуна о томе да примери већим делом буду део активног речника за обе групе испитаника (нпр. *гумац, лекар* и сл.), али и о томе да, с обзиром на разлику у узрасту, један број фреквентних примера не буде подједнако заступљен у употреби код обе групе испитаника (нпр. *студенткиња, чистачица* и сл.). Само у два случаја тражени су примери који нису забележени у речнику српског језика. Именица *банкарка* не постоји у речнику, али се овај облик може чути и забележен је у корпусу савременог српског језика, док реч која означава „жену која купује” не постоји ни у речнику, ни у говору. На овим примерима смо хтели да проверимо који творбени модел ће применити испитаници, односно да ли ће код матерњих говорника језичко осећање утицати на творбу речи.

Испитивање је подразумевало самостално попуњавање празних места у упитнику (за стране студенте), односно постављање питања из упитника деци, слушање и уписивање њихових одговора. Укупно је добијено 1.360 одговора од страних студената и 612 одговора од деце.³ Непопуњен простор се такође подразумевао као одговор.

² Испитивање страних студената у Београду спровеле су ауторке, испитивање страних студената у Новом Саду предавачи у Центру за српски као страни језик на Филозофском факултету, док је посредник у испитивању деце у предшколским установама био Ђорђе Јанковић са Учитељског факултета у Београду.

³ С обзиром на то да је за попуњавање анкете било потребно најмање 15 минута, ауторкама рада је указано на то да је време пажње код деце овог узраста знатно краће, те је, пре свега због тога, а затим и због технике испитивања деце (разговор са сваким дететом појединачно), одлучено да свако дете одговара на половину питања из упитника, тј. њих 36 на питања од 1 до 6, а преосталих 36 на питања од 7 до 11.

3. Резултати и дискусија

Анализа резултата подразумевала је најпре издвајање свих одговора који се преклапају у обема испитиваним групама, а затим утврђивање броја њиховог појављивања. Ради боље прегледности сви резултати, изражени у процентима, представљени су табеларно, за сваку реч посебно. На првом месту у табели навођене су правилне речи, затим неправилне речи по азбучном реду и на крају они случајеви у којима испитаници нису дали никакав одговор.

Издвојили смо и одговоре који се не преклапају у испитиваним групама и навели их у коментарима испод табела.

3.1. Продавачица

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
продавачица	56 %	67 %
продавчица	9 %	3 %
продавица	2 %	3 %
продавка	1 %	8 %
не зна	5 %	5 %

Табела 1

Видимо да више од половине испитаника и једне и друге групе познаје правилан облик тражене изведенице. У погрешним примерима које су на исти начин изводили испитаници обеју група запажамо да је доминантан суфикс *-ица*, који је и иначе у моционој функцији чешћи од свих других суфикса (Ћорић 1979: 34), али и суфикс *-ка*, такође важан моциони суфикс, који се овде чешће јавља у одговорима деце. За одговор *продавчица* не можемо бити сигурни да ли је творен по моделу *продавц- + -ица* или *продав- + -чица*.

Забележили смо и примере који се не поклапају. Страни студенти наводили су одговоре *продаваца*, *продавница*, *продавца*, *продавачина*, *продаваоница*, *продавника*, а деца – *продавац*, *госпођа* и *купац*. На основу ових одговора можемо закључити да су странци полазили од претпоставке да сваки суфикс који се завршава на *-а* може означавати особу женског пола, те смо добили велики број различитих изведеница. С друге стране, деца у овом случају нису креирала нове речи, већ су употребила познате речи другог значења.

3.2. Банкар

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
банкар	24 %	61 %
банкомат	1 %	5 %
не зна	22 %	19 %

Табела 2

У овом случају странци су навели готово двоструко мање тачних одговора од деце. Интересантно је да се реч *банкомат*, иако у мањем проценту, јавља као одговор у обема групама. Ову реч нисмо очекивали код страних студената, јер смо претпостављали да је већа вероватноћа да они, с обзиром на узраст, знају да се ради о машини, а не о особи.

Од примера који се не поклапају, страни студенти наводили су одговоре *службеник, банкер, банкиер, банкир, економиста, банџиер, банка, банкаррак, бранац, радник банке, службениц*, а деца – *продавац, банкаш, банковац и банкоман*. Кад су творене изведенице, творбена основа *банк-* углавном није била проблем, што значи да је мотивна реч испитаницима била позната, али је на њу додаван велики број погрешних суфикса: *-ер, -иер, -(ар)ак, -аш, -овац*.

3.3. Банкарка

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
банкарка	15 %	14 %
банкарница	6 %	30 %
банкар	1 %	5 %
банкара	1 %	3 %
не зна	40 %	19 %

Табела 3

С обзиром на то да изведеница *банкарка* не спада у фреквентну лексику, било је очекивано да се појави у малом броју код обе испитиване групе. Мање очекивано је било да ће суфикс *-ица* бити доминантан творбени суфикс само код деце. Страни студенти нису се трудили да изведу реч према овом моделу, већ су у великом проценту одговорили да облик не знају.

Од примера који се не поклапају, страни студенти наводили су одговоре *службеница, банкерница, банкиерка, банкерка, банкица, банкиер, банкиерска, банкиња, банкирка, банкомата, економиста, економисткиња, радник банке, службеника*, а деца – *банкарчица, банкоматица, банкашка, банкоманица, банчица, госпођа која*

ради, продавачица. У одговорима који се не поклапају, уочава се да су поједини испитаници у обе групе правили парове речи додавањем моционих суфикса на креирану изведеницу мушког рода: *банкер – банкерница, банкиер – банкиерка, банкер – банкерка, банкир – банкирка, банкомат – банкомата; банкаш – банкашка, банкоман – банкоманица*.

3.4. Студент

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
студент	94 %	58 %
студирац	1 %	2 %
не зна	1 %	19 %

Табела 4

Реч *студент* припада високо фреквентној лексици код страних студената, што показује и проценат правилних одговора. У дечјем речнику пак ова реч има ниску фреквенцију, те је било очекивано да деца у већем проценту одговоре да не знају ову именицу.

Од примера који се не поклапају, страни студенти наводили су одговоре *факултет, ученик*, а деца – *студар, студењак, студија, студинар, студирак, студирач, студирко*. Видимо да су деца углавном изводила нове речи тако што су на неки облик основе глагола *студирати* додавала различите суфиксе, док су страни студенти наводили друге речи које су им биле познате.

3.5. Студенткиња

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
студенткиња	71 %	44 %
студентка	5 %	3 %
не зна	2 %	19 %

Табела 5

У односу на реч *студент*, овде је забележен нешто мањи број тачних одговора у обе испитиване групе. Поред изведенице *студенткиња*, једини одговор који се преклапа јесте реч *студентка*, настала додавањем моционог суфикса *-ка*.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *студентница, студенткиња, студента, факултета, студентска, студирачица, ученица*, а деца – *студенка, стударка, студент, студењачица, студеринта, студијица, студинарка, студирака, студирач, студирка*.

3.6. *Песникиња*

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
песникиња	5 %	0 %
песница	36 %	44 %
песника	20 %	11 %
песмарка	2 %	3 %
не зна	16 %	8 %

Табела 6

За реч *песникиња* добили смо врло мали проценат тачних одговора код страних студената, а код деце није забележен ниједан тачан одговор. Највећи проценат одговора који се преклапају односи се на изведеницу *песница*, насталу додавањем моционог суфикса *-ица*. Овај пример нам потврђује да је и једна и друга група испитаника изабрала моциони суфикс који је продуктивнији од суфикса *-иња*. У нешто мањем броју случајева забележен је и облик *песника*, који је настао додавањем моционог суфикса *-а* на творбену основу *песник-*, вероватно аналогично према моделу речи које су им познате: *рођак – рођака, супруг – супруга*. Најмањи број преклапајућих одговора забележен је код речи *песмарка*, за коју можемо претпоставити да је изведена по моделу *песмар- + -ка*. С обзиром на то да се реч *песникиња* не налази у лексичком минимуму предвиђеном за ниво Б1, разумљиво је да велики број испитаних страних студената није знао ову реч.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *песничарка, песник, песничка, песникица, песица, пескиња, песничница, песниканка, спесница*, а деца – *песник, песмица, песмачица, песначица, песникар, песниминка, песнина, пешница*.

3.7. *Певач*

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
певач	55 %	94 %

Табела 7

Код именице *певач* и код страних студената и код деце забележено је мало расипање у одговорима. Највећи број одговора јесте правилна реч и нема преклапања у другим забележеним одговорима.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *певац, певачар, певец*, а деца – *певак и песник*.

3.8. Певачица

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
певачица	82 %	92 %
певачка	4 %	3 %
не зна	6 %	3 %

Табела 8

Интересантно је да се код страних студената запажа знатно већи број тачних одговора за реч *певачица* него за реч *певач*. Поред изведенице *певачица*, једини одговор који се преклапа јесте реч *певачка*, настала додавањем моционог суфикса *-ка* на исту творбену основу.

Од примера који се не поклапају, страни студенти наводили су одговоре *певаца*, *певачница*, *певаћуца*, *певарица*, *певца*, *певкица*, а деца – само *песник*.

3.9. Лекар

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
лекар	66 %	36 %
доктор	4 %	55 %
лечник	5 %	3 %

Табела 9

За овај пример у упитнику смо навели реченицу са глаголом *лечити*, па смо очекивали да ће већина испитаника дати одговор *лекар*, што се потврдило само у одговорима страних студената. Деца су чешће наводила синоним *доктор*, што је различито од фреквенцијске вредности ових речи у децјем речнику. У малом броју одговора обе групе испитаника налазимо реч *лечник*.

Од примера који се не поклапају страни студенти наводили су одговоре *лечи људе*, *лечик*, *леган*, а деца – *болничар* и *лечар*.

3.10. Лекарка

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
лекарка	54 %	5 %
докторица	1 %	19 %
докторка	2 %	36 %

лекар	2 %	3 %
лечница	2 %	3 %
лекарица	2 %	11 %
не зна	24 %	3 %

Табела 10

Као и код речи *лекар*, и у овом случају смо добијали синониме *докторица* и *докторка*, најчешће у одговорима деце. Сви одговори који се преклапају забележени су у речнику српског језика, укључујући и реч *лекарица*, која је изузетно ретка у употреби.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *доторке*, *лечи људе*, *лечица*, *леганица*, *лекара*, *лекаркарка*, *лекаркиња*, а деца – *болничарка*, *лекар*, *лекарчица*, *лекачица*, *лечерна*, *медицинска сестра* и *сестра*.

3.11. Купац

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
купац	20 %	50 %
купар	2 %	3 %
куповац	16 %	8 %
купованик	1 %	3 %
не зна	31 %	6 %

Табела 11

У овом случају уочавамо различите резултате између двеју група испитаника. У највећем проценту страни студенти су одговарали да не знају ову реч, а само 20 % је одговорило тачно. Остале три речи које се преклапају извођене су од основа глагола *купити* или глагола *куповати*, суфиксима *-ар*, *-ац* или *-ник*. И једна и друга група најчешће је наводила изведеницу *куповац*.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *купалац*, *купилац*, *купљен*, *муштериј*, *муштерија*, *домаћи*, *клиент*, *купаник*, *купарац*, *купујак*, *купувац*, *муштерије*, *накупалац*, *нешто купује*, *потрошач*, *трошак*, а деца – *продавац*, *куповач*, *гост*, *купач*, *купивач* и *купиљач*.

3.12. *Купац (особа женског пола)*

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
купац ⁴	2 %	5 %
купачица	7 %	19 %
купица	1 %	3 %
куповачица	15 %	8 %
куповица	1 %	5 %
куповница	1 %	3 %
не зна	45 %	11 %

Табела 12

Од испитаника смо тражили да направе реч која означава „жену која купује”, иако оваква реч није потврђена у стандардном речнику српског језика, као што смо раније поменули. Расипање у одговорима је било врло велико, што указује на већу несигурност у покушају да се пронађе одговарајућа реч. И једна и друга група је најчешће употребила суфикс *-ица*: страни студенти у речи *куповачица*, а деца у речи *купачица*. Највећи број одговора *не знам*, као што смо и очекивали, забележен је код страних студената.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *муштерија*, *купљена*, *домаћица*, *клиент*, *купак*, *купалаца*, *купалачица*, *купалица*, *купаница*, *купарица*, *купарка*, *купованица*, *купујанка*, *муштерије*, *накупа*, *нешто купује*, *потрошица*, *трошачица*, а деца – *продавачица*, *куповка*, *гостачица*, *куповачица*, *куповаца*, *купарчица*, *купаца*, *купивачица*, *купитељка*, *купљачица*, *куповача*, *куповкиња*, *мама*.

3.13. *Слушатељка*

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
слушатељка	1 %	0 %
слушачица	4 %	3 %
слушалац	4 %	8 %
слушалица	22 %	28 %
слушанка	1 %	3 %
слушкиња	1 %	11 %
не зна	14 %	3 %

Табела 13

У овом случају је укупно добијено најмање тачних одговора, као што смо очекивали. У највећем броју одговора код обеју група наведена је реч *слушалица*, веро-

⁴У овом случају као тачан подразумевали смо само одговор *купац*. Ниједан испитаник није одговорио *нема*, *не постоји*, *исто је* и сл., што бисмо такође могли признати као тачан одговор. Непопуњен простор смо, као и у свим другим примерима, третирали као одговор *не знам*.

ватно изведена моционим суфиксом *-ица* од именице *слушалац*, која им је већ била дата у реченици.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *слушалачица, слушалаца, слушалака, слушалка, слушалкиња, слушателица, слушајка, слушакиња, слушала, слушалаца, слушаларица, слушалца, слушалкица, слушалница, слушаоница, слушатељкаица, служба*, а деца – *слуша, слушавац, безобразна, дама, жена, љутавац, музиколог, неслушалац, певање, певач, слушац, спремачица, чистачица*. Међу примерима који се не преклапају пажњу привлаче они које су давала деца, јер велики број одговора није у вези са глаголом *слушати*.

3.14. Глумац

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
глумац	86 %	94 %

Табела 14

Укупно посматрано, највећи број тачних одговора добили смо у овом случају.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *глумик, актер, глумач*, а деца – *Андреј, кувар*.

3.15. Глумица

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
глумица	50 %	58 %
глумац	1 %	3 %
глумачица	21 %	11 %
глумчица	2 %	5 %
глумкиња	2 %	8 %

Табела 15

Поред прилично уједначеног броја тачних одговора код једне и друге испитиване групе, забележене су и речи изведене суфиксима *-чица, -ица* и *-киња*.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *глумаца, глумача, акторица, глумакиња, глумарка, глумца*, а деца – *дигрет, Мина, певачица* и *чај*. Видимо да су страни студенти наводили и изведенице са суфиксима *-а, -ача, -ка*, а деца речи које нису у вези са траженим одговором.

3.16. Чистачица

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
чистачица	47 %	69 %
чистач	1 %	5 %
чистача	9 %	3 %
чистачка	2 %	3 %
не зна	17 %	3 %

Табела 16

Код примера који се преклапају, поред речи *чистач*, уочавамо и изведенице настале тако што су на њену творбену основу додавани суфикси *-а* и *-ка*. Знатно више различитих творбених модела запажено је у примерима који се не преклапају.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *чистица*, *чустачка*, *чиста*, *чистач*, *чистачкиња*, *чистака*, *чистакиња*, *чистарка*, *чистаска*, *чистаткиња*, *чистчица*, а деца – *ђубретар*, *куварица*, *Снежана*, *чисталица*, *чистаница*, *чистацица*.

3.17. Куварица

	Страни студенти (L2)	Деца (L1)
куварица	53 %	69 %
кувачица	1 %	11 %
куварка	29 %	17 %

Табела 17

Поред прилично уједначеног броја тачних одговора код једне и друге испитиване групе, забележен је и сразмеран број изведеница моционим суфиксом *-ка*.

Од примера који се не преклапају, страни студенти наводили су одговоре *кувара*, *кувар*, *кувариња*, *кувра*, а деца – *куварачица*.

4. Закључак

Резултати спроведеног истраживања потврђују претпоставку да страни студенти у процесу усвајања српског као страног језика и деца у процесу усвајања матерњег језика праве исте или сличне грешке у творби *nomina agentis*. Анализа резултата показује да су и једни и други за већину примера наводили правилне

одговоре: страни студенти су, у мањем или већем проценту, дали тачан одговор за сваку тражену именицу, док деца у два случаја нису дала ниједан тачан одговор – *песникиња* и *слушатељка* (што се може објаснити ограниченом лексичком компетенцијом говорника овог узраста). Највећи проценат тачних одговора код обеју група испитаника забележен је код именица *певачица*, *глумац* и *продавачица*, док је код страних студената највећи проценат забележен код речи *студент* (што је у складу са фреквентном употребом ове речи у испитиваној популацији).

Иако највећи број тражених речи у упитнику спада у фреквентну лексику, код сваког примера уочавамо одређени број непопуњених одговора, који указују на непознавање значења дате речи или њеног творбеног модела. Међутим, и једна и друга група испитаника често је прибегавала и супституцији тражене речи неком речју која је са њом у вези (нпр. студент: *факултет*, *ученик*, *студењак*; лекарка: *медицинска сестра*, *сестра*; жена купац: *муштерија*, *трошачица* итд.). Страни студенти су најчешће изводили непознату реч путем аналогije (*купалац*), док су деца често приступала некој врсти асоцијативних решења (нпр. жена купац: *мама*; глумица: *Мина*; чистачица: *Снежана*, *куварица*; слушатељка: *безобразна*, *дама*, *жена* итд.), мада има и обрнутих случајева.

Анализом погрешних одговора који се преклапају код обеју група испитаника уочено је да су за именице мушког рода најчешће коришћени суфикси *-ац* и *-ар*, а за именице женског рода суфикси *-ица* и *-ка*, док се веће разлике уочавају кад се посматрају различите варијанте творбених основа.

Резултати истраживања нам указују на то да је проблему творбе речи у српском као страном језику потребно приступити на знатно озбиљнији и систематичнији начин, како у наставном процесу, тако и у наставним материјалима. Такође, наши резултати показују да ако можемо да претпоставимо грешку коју би правило дете учећи матерњи језик, такву грешку код страних говорника можемо предупредити одговарајућим вежбама или посебним наглашавањем неког творбеног модела и сл. Деца ће у процесу усвајања матерњег језика спонтано превазићи грешке које се тичу творбе речи, и не само те, а страни студенти ће, уколико усвоје погрешне моделе, теже исправити овакве грешке. Системски приступ овом проблему значајно би унапредио наставу српског као страног, али и српског као нематерњег језика.

Иако спроведено на релативно малом узорку и у ограниченим условима (посебно када је у питању анкетирање деце), сматрамо да је ово истраживање дало интересантне и применљиве резултате.

Литература

- Дражић Ј. „Место и улога творбе речи у минималном речнику српског језика као страног”. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, L (2007): стр. 233–237.
- Клајн И. *Творба речи у савременом српском језику. Део 2. Суфиксација и конверзија*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, Институт за српски језик Сану; Нови Сад: Матица српска, 2003.

- Крајишник В. *Лексички приступ српском као страном језику*. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2016.
- Речник српскога језика*. Нови Сад: Матица српска, 2007.
- Ђорђевић Б. „Творба назива за женска бића у јужнословенским језицима.” *Књижевни језик*, VIII, бр. 3 (1979): стр. 31–41.
- Цейтлин С. Н. *Речевые ошибки и их предупреждение*. Москва: Просвещение, 1982.

*

- Friedline B. *Challenges in the Second Language Acquisition of Derivational Morphology: from Theory to Practice*. Submitted to the Graduate Faculty of the Department of Linguistics in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy University of Pittsburgh, 2011.
- Korpus savremenog srpskog jezika SrpKor2013* (<http://www.korpus.matf.bg.ac.rs>).
- Kristal D. *Kembrička enciklopedija jezika*. Stručni redaktor i recenzent Ranko Bugarski. Beograd: Nolit, 1995.
- Lardiere D. „Knowledge of Derivational Morphology in a Second Language Idiolect.” *Proceedings of the 8th Generative Approaches to Second Language Acquisition Conference (GASLA 2006)*. Ed. Mary Grantham O’Brien, Christine Shea and John Archibald. Somerville, MA: Cascadilla Proceedings Project (2006): 72–79.
- Lukić V. *Dečji frekvencijski rečnik*. Beograd: Prosveta, 1983.
- Pik P., Sagar L., Dean G., Lestjen S. *Najlepša priča o govoru*. Novi Sad: Akademska knjiga, 2011.
- Tyler A., Nagy W. „The Acquisition of English Derivational Morphology.” *Journal of Memory and Language*, 28 (1989): pp. 649–667.

Весна Р. Крајишник
Весна Ђ. Ломпар

УСВОЕНИЕ СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ МОДЕЛЕЙ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА ВЗРОСЛЫМИ
НОСИТЕЛЯМИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА И ДЕТЬМИ-НОСИТЕЛЯМИ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА
(НА ПРИМЕРЕ NOMINA AGENTIS)

Резюме

В работе проанализированы результаты исследования употребления словообразовательных моделей *nomina agentis* у детей-носителей сербского языка и иностранных студентов, которые изучают сербский как иностранный (L2) язык. Результаты показали, что и одна и другая группа респондентов в большинстве случаев знают способы словообразования искомым слов, но существует значительный процент ошибочных форм, которые пересекаются. Замечены соответствующие закономерности, основанные на сходстве (применение аналогии), а также и на расхождении (ассоциативные решения для незнакомых примеров).

Результаты этого исследования могут быть применены в преподавании сербского как иностранного и сербского как неродного языка, учитывая то, что ошибки, которые делают дети в процессе освоения родного языка, вероятно, появятся и в процессе изучения сербского как иностранного языка, поэтому их можно предупредить правильным представлением словообразовательных моделей как в учебниках, так и на занятиях.

Ключевые слова: словообразование, *nomina agentis*, усвоение первого языка (L1), усвоение второго языка (L2).